

Något om sjöorrrens (*Melanitta nigra* (L.)) vanligaste läten.

AV P. O. SWANBERG.

Nyligen har ROY CORFIXSEN i denna tidskrift (D. O. F. T. 41, 1947, p. 171) meddelat några iakttagelser rörande "Fløjlsandens Stemme". I samband med dessa iakttagelser ha ett par slutsatser gjorts, som enligt min mening kan vara vilseledande för fältornitologer, och då jag av redaktören blivit anmodad att nämna några ord därom, må följande kommentarer göras.

Vi höra om natten under *Melanitta*-arternas sträcktid ofta sjöorrrens (Sortandens, *Melanitta nigra*) välkända stämma, dels det enkla "gyv-gyv-gyv..", dels dubbeltoner, "gyve-gyve..", "gave-gave.." eller hur man nu vill bokstavera det, ofta i samband med tydligt vinande vingljud. Jag har många juni-kvällar i Lappland på nära håll hört, hur sjöorrar, som legat på vattnet och lockat med "dubbeltoner" övergått till "enkeltoner", vilka senare ibland åter flutit över i "dubbeltoner" o. s. v. Samma läten höras från flockar av sjöorre, som flytta över södra Sverige. Man skall sålunda icke låta sig förledas att tro, att dubbeltoner från nattetid sträckande *Melanitta*-flockar utan vidare böra hänföras till svärtan (Fløjlsand, *Melanitta fusca*). För min del kan jag icke påminna mig ha hört några nattliga sträckfågelläten, som kunnat hänföras till svärter, och jag har icke hört, att någon annan gjort det här i södra Sverige, men däremot höras ofta sjöorrrens dubbeltoner.

I detta sammanhang kan med ett exempel vara värt att nämna en annan jämförelse mellan de två arterna. Vid ett tillfälle (29 juni 1942), då 17 svärter (♂♂, ♀♀), 21 bergänder (♂♂) och 1 alfågel (Havlit) lyfte helt nära mig i en lappländsk insjö och sedan åter slog ned på vattnet, hördes inga visslande ljud, men däremot hördes ett karakteristiskt visslande i vingarna hos 3 sjöorrar (gamla ♂♂), då de lyfte strax efter de övriga, och samma ljud hördes då de senare åter slog ned.

Vidare nämner CORFIXSEN, att av de "2 forskellige Fuglearter" "den, som udstødte Dobbelttonerne maatte være mere 'snakkesalig' end den anden Art eller..." Det skulle alltså vara svärtan, som skulle vara mera "snakkesalig". Utan specialstudier är det givetvis svårt att uttala sig om hur det är nattetid under flyttningen, men det må i varje fall tilläggas, att svärtan är allmänt känd som en under dagens ljusa timmar ovanligt tystlåten fågel. Mästerlotsen HALDUR WIGSTEN på Fårön, som brukar ha ett 60-tal svärtor "inpå knutarna" om våren och försommaren, har meddelat mig, att han aldrig hört något annat tydligt läte från dem än honornas "koarr" eller "korr". Och från flera juni-veckor under olika år vid Tjålmejaure i Lappland, där det finns mera svärtor än sjöorrar, har jag erfarenheten, att svärtorna ligga tysta och icke göra något väsen av sig ens under natten, medan sjöorrarna däremot om kvällarna kl. 20-22 föra ett förfärligt liv, varvid speciellt oparade fåglar "outtröttligt" utstöta de välkända enkel- eller dubbeltoniga sjöorrelätena.
